

§ 134 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan

JOHAN BLIX:

Ordförande och övriga lyssnare! Jag talar för Tillsyns- och uppdragsutskottet och yrkar bifall till utskottets förslag. Den här frågan är dock lite mer omfattande när man borrar i den och jag har tillåtit mig att fördjupa mig lite grann i den.

Man kan bli kyrkotillhörig i Svenska kyrkan på fyra olika sätt antingen genom att man döps i Svenska kyrkans ordning eller genom att man anmäler att man vill bli kyrkotillhörig eller att man blir kyrkotillhörig genom meddelande eller genom kyrkostyrelsens beslut. Det är de fyra sätten man kan bli kyrkotillhörig på. Man kan mista sin kyrkotillhörighet på tre sätt, antingen genom att man dör eller genom att man begär utträde eller genom att man flyttar ut från Sverige och flyttar utomlands nämligen om man är utländsk medborgare.

Varför är det på detta sättet? Det är därför att det står i bestämmelserna att kyrkotillhörig kan man bli om man är svensk medborgare eller här i riket bosatt utlänning, och är man en utlänning som är kyrkotillhörig och som har flyttat ut är man inte längre här i riket bosatt. Jag ber er lägga märke till att det står inte att man ska vara folkbokförd eller att man ska ha de fyra sista siffrorna, utan man ska vara bosatt i Sverige.

Varför är det nu på detta vis? Det har jag funderat på och till hjälp har jag tagit kyrkans rättschef, Maria Lundqvist Norling. Det finns inga teologiska skäl, vad vi kan se som går att läsa sig till, det finns inga juridiska skäl och det finns inga tekniska skäl.

Vad är det då som gör att det är på detta lite konstiga sätt att man skiljer på utländska och svenska medborgare? Det är en idé om att Svenska kyrkan är till för Sveriges folk, och då anses man inte tillhöra Sveriges folk om man flyttar utomlands och inte är svensk medborgare. Detta kommer förmodligen i från 1951 års religionsfrihetslag som tidigare reglerade kyrkotillhörigheten där det fanns en koppling mellan medborgarskap och kyrkotillhörighet. Det var nämligen så på den tiden att när man förvärvade svenskt medborgarskap blev man automatiskt medlem i Svenska kyrkan om man uppgav sig tillhöra ett evangelisk-lutherskt trossamfund. Det är en rest från den tiden.

Hur ska man nu lösa det här problemet? För att lösa detta problem så har jag två tilläggsyrkanden och det ena är mycket enkelt,

att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att utreda frågan om utländska medborgares kyrkotillhörighet så att de behandlas på samma sätt som svenska medborgare,

att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda att de kyrkotillhöriga i Svenska kyrkan som är utländska medborgare och döpta och/eller konfirmerade och får sin kyrkotillhörighet automatiskt aktiverade vid återinflyttning till Sverige.

NILS GÅRDER:

Ordförande! Jag begärde ordet i den här frågan därför att jag uppfattar att det finns ett mått av förvirring, och jag har inget emot det Tillsyns- och uppdragsutskottet föreslår, nämligen att man ska skapa klarhet.

Nu skulle jag vilja falla tillbaka på vad jag en gång fick lära mig om medlemskap i Svenska kyrkan. Vi handskas egentligen med två medlemskap. På juristspråk kallas det ena status. Det betyder att man genom dopet upptagits i kyrkan. Detta medlemskap, denna status av att vara evangelisk-lutherskt döpt, består livet ut och måhända också efter livets slut. Man kan flytta jorden runt, det påverkas inte.

Däremot är det naturligtvis så att när man flyttar ur landet förväntas man bli medlem i en församling i det nya landet. Då skulle jag vilja säga att då behöver man inte medlemskapet, i den meningen, i Svenska kyrkan som är den andra typen av medlemskap, det man förr kallade det kommunalrättsliga eller föreningsrättsliga. Det är knutet till folkbokföringen och att man är här i landet. Sedan finns det vissa undantagsfall. Även om man har bosatt sig utanför landet kan man av det skälet vara medlem i Svenska kyrkan i denna föreningsrättsliga mening. Man får dock inte tro att när jag flyttar ur landet och avförs ur registren är detsamma som att jag har utträtt ur kyrkan. Det har jag ju inte gjort. Om jag flyttar från Lund till Hässleholm eller om jag flyttar tvärsöver Öresund och blir medlem i en församling där, har naturligtvis inget hänt med det att jag är upptagen, döpt och tillhörig. Det är bara det att jag har gått över en gräns. Det finns ingen varningsskylt när jag åker utanför församlingsgränsen: Betänk att du nu förlorar ditt församlingsmedlemskap! Det är naturligtvis så att man är medlem i den evangelisk-lutherska församlingen där man bor såväl inom landet som utom landet. Därför vill jag varna för att vi ska gå ut med en information som ger intrycket av att den som flyttar ur Sverige och, om den inte är svensk medborgare, automatiskt och för det fall att man inte blir intagen i registret som svensk medborgare skulle ha råkat ut för något som skulle kunna liknas vid att ha utträtt ur kyrkan. Det är ju inte alls så utan det är de här föreningsrättsliga frågorna och därför får vi inte överarbeta detta så att vi nu skapar en ny avdelning som ska skapa individuella brev till envar som flyttar.

JOHAN BLIX (REPLIK):

Det är tvärtom. Det är så att med mitt förslag skulle man undvika en massa byråkrati. Idag är det så att vi skickar tiotusentals brev. Varje gång en person återinvandrar genererar kyrkobokföringssystemet ett s.k. beslutsunderlag, som skickas per post hem till personen som får svara på om man är eller vill vara medlem i Svenska kyrkan. Det är hela den hanteringen som skulle upphöra. Man skulle besparas en massa portokostnader och en massa besvär om man bara, när man flyttar tillbaka, automatiskt aktiverar sitt medlemskap.

NILS GÄRDER (REPLIK):

Det kan du säkert ha rätt i att den aspekten kan finnas, men jag var mer orolig för att vi beträffande utländska personer som inte är medborgare i landet så snart de flyttar tillbaka till sitt hemland och till sin ursprungliga församling har en sorts korrespondens angående sitt kyrkliga medlemskap. Det tyckte jag var förvirrande. Det är bra att utreda, för det här med huruvida en återflyttning i föreningsrättslig mening innebär att man därmed på nytt är betalningsskyldig för kyrkoavgift, det vågar jag inte ha någon uppfattning om.

JOHAN BLIX (REPLIK):

Det är alltså så att om man har fått sin kyrkotillhörighet genom beslut av kyrkostyrelsen, då mister man inte kyrkotillhörigheten vid utflyttning även om man är svensk medborgare. Saken är lite mer komplicerad än vad man kanske kan tro. Om man har flyttat ut och inte tänker flytta tillbaka, då är man ju inte besvärad av sitt medlemskap om det är vilande. Jag kan ju gå in i en annan kyrka. Det är ingen som skickar brev till någon då, i utlandet. Vi vill bli av med alla dessa tiotusentals brev här i Sverige. Det är väldigt irriterande för de människor som får de här breven

nämligen, om de flyttar ut och flyttar in, så får de ett sådant här brev varenda gång och till slut är de ganska trötta på kyrkan.

ANETTE NORDGREN:

Ordförande! Jag ska fatta mig kort. Som medmotionär vill jag tacka Tillsyns- och uppdragsutskottet för förslag till bifall och jag vill även yrka bifall till tilläggsyrkandena, Vi önskade inte heller att dramatisera det och vi önskade inte heller att det ska bli någon ny avdelning som skickar brev. Vi är tacksamma för att det kommer att ses över.

Vi yrkar bifall till Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag och till tilläggsyrkandena.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 154.